

مسئولیت متن و شکل بدوش نویسنده مضمون میباشد، عقیده نویسنده لزوماً نظر افغان جرمن آنلاين نمی باشد

۲۰۲۰/۰۷/۱۷

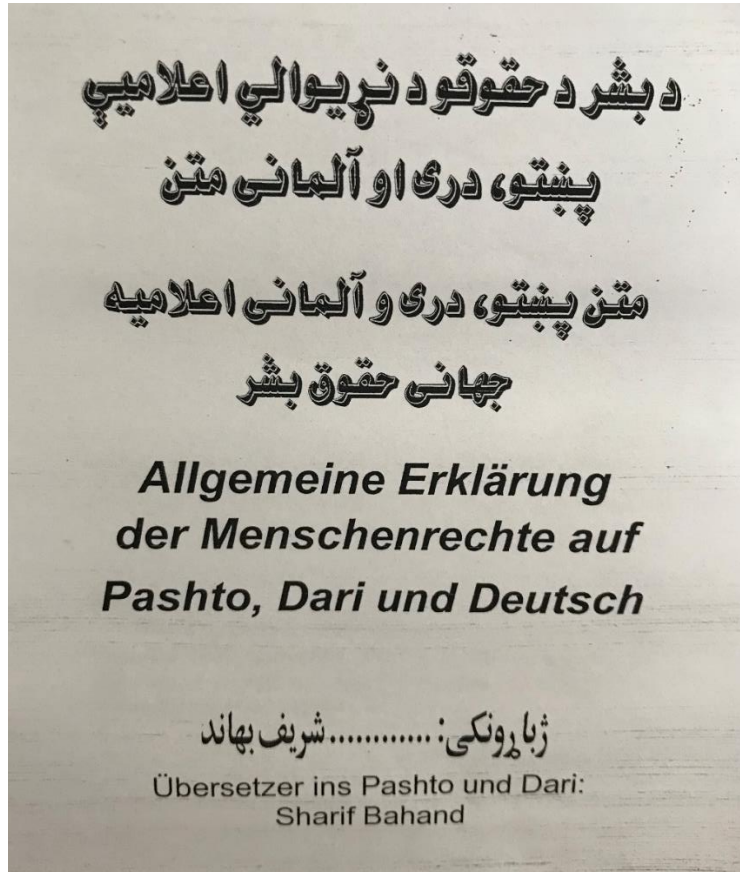
آصف بهاند

د افغان اقتصاد پوه استاد شریف بهاند نهم تلین

او

د بشري حقونو د نړيوالي اعلاميې پښتو او دري متن

ژباړونکی: شریف بهاند

شريف لالا (افغان اقتصاد پوه استاد شريف بهاند) له نن څخه نهه كاله مخكې، له جسمي پلوه د تل له پاره له خپلې كورنۍ او علمي كړيو سره مخه ښه وكړه، خو له علمي پلوه دى له مور سره دى، له خپلې كورنۍ سره يې او له علمي كړيو سره يې اړيكي لا ژوندۍ دي او د خپلو مقالو، ژباړو او ليكلو آثارو په ژبه له ټولو سره حضور لري او خبرې كوي.

د پاڼو شمېره: له 1 تر 10

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همكارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړيکه ټينگه كړئ maqalat@afghan-german.de

يادونه: دليكنې د ليكنيزې بڼې پازوالي د ليكوال په غاړه ده، هيله من يو خپله ليكنه له راليږلو مخكې په خپرو لولئ

د استاد شریف بهاند له لوري د ژباړل شوو آثارو په ډله کې يو هم «د بشري حقونو نړيواله اعلاميه» ده چې ده کلونه پخوا په پښتو او دري ژبو باندې ژباړلي وه او له الماني متن سره يې يو ځای په درېواړو ژبه خپره کړې وه.

ما (آصف بهاند) کلونه پخوا د دې ژباړې له چاپي متن څخه يوه کاپي پښتو کړې وه، د دې اعلاميې پښتو او دري متن مې پرته له لاسوهنې، بيا ځلي تپې کړ. او اوس يې د خپل لالا (افغان اقتصاد پوه استاد شريف بهاند) د نهم تلين په درناوي خپروم.

د افغان اقتصاد پوه استاد شريف بهاند ارواح دې ښاده

او

ياد دې يې تلپاتې وي!

د بشري حقونو د نړيوالې اعلاميې پښتو او دري متن

ژباړونکی: شريف بهاند

لومړۍ ماده:

ټول انسانان ازاد، د حقوقو - کرامت او وټکي (حيثيت) له پلوه يو له بل سره په برابره توگه زېږېدلي او ټول د عقل او وجدان درلودونکي دي او بايد يو له بل سره په وروړگلويزه روحيه چلند وکړي.

ماده اول:

تمام افراد بشر آزاد زاده ميشوند و ار لحاظ حيثيت، کرامت و حقوق با هم برابر اند. همه دارای عقل و وجدان ميباشند و بايد نسبت به يکديگر با روحیه برادري رفتار نمايند.

دويمه ماده:

هر انسان کولای شي، چې په تېره د نژاد، رنگ، جنس، دين، سياسي گروهې (عقيدي) او يا هرې بلې عقيدې او همدارنگه ملي يا ټولنيز دريځ (موقف)، شتمنۍ، زوکړې او هر بل امتياز څخه پرته، له ټولو هغو ازاديو او حقوقو څخه برخمن وي، کومې چې په دغې اعلاميه کې راغلي دي.

سربېره پر دې بايد د يوه هېواد او سيمې د سياسي، قضايي او نړيوال دريځ (موقف) له کبله، چې يو وگړی په هغه پورې اړه لري او همدارنگه د دې ټکي له پام کې نيولو پرته، چې دغه سيمه او هېواد خپلواک دی، د بل هېواد تر قيموميت او يا ولکې لاندې دی، خپل حکومت نه لري او يا د خپلواکۍ د کوم بل محدوديت تر اغېز لاندې دی، هېڅ ډول توپير او تمايز رامنځته نه شي.

ماده دوم:

هر کس ميتواند بدون هېچگونه تمايز مخصوصاً از حيث نژاد، رنگ جنس، زبان، مذهب، عقیده سياسي يا هر عقیده ديگر و همچنان منشأ ملي، موقف اجتماعي، ثروت، ولادت و يا هر موقف ديگر از تمام حقوق و کليه آزادي های ديگر ذکر شده در اين اعلاميه مستفيد و بهرمند گردد.

علاوه برآن نبايد هېچگونه تبعيض و يا تمايز به عمل آيد، که مبتنی بر وضع سياسي، قضايي و يا بين المللی کشور و يا سرزمینی باشد، که شخص به آن تعلق دارد. خواه اين کشور يا سرزمين مستقل. تحت قيموميت و يا غير خودمختار باشد، يا حاکميت آن به شکلی محدود شده باشد.

د پاڼو شمېره: له 2 تر 10

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته راښوولې. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de

یادونه: دلیکني د لیکنيزې بنې پاروالي د لیکوال په غاړه ده ، هيله من يو خپله ليکنه له راليرلو مخکې په څير و لولئ

دریمه ماده:

هر وگړی د ژوند، ازادۍ او ځاني (شخصي) امنیت حق لري.

ماده سوم:

هر شخص حق زندگی، ازادۍ و امنیت شخصی دارد.

څلورمه ماده:

هیڅوک باید د مریي (غلام)، مینځي او یا بنده په توگه و نه ساتل شي. مریتوب او مینځیتوب او د هغوی هر ډول راکړه ورکړه او پلورل او پېرېدل منع دي.

ماده چهارم:

هیچ کس را نمیتوان در بردگی یا بندگی نگهداشت. بردگی و داد و ستد بردگان به هر شکلی که باشد، ممنوع است.

پنځمه ماده:

هیڅوک باید و نه کړول شي او له هغه سره باید داسې چلند ونشي، چې هغه غیر انساني، ځورونکی او له انساني ارزښتونو سره توپیر ولري.

ماده پنجم:

هیچکس را نمیتوان تحت شکنجه یا مجازات یا رفتاری قرار داد، که ظالمانه و یا برخلاف انسانیت و شئون انساني و یا تحفیر آمیز باشد.

شپږمه ماده:

هر څوک د دې حق لري، چې هر چېرته د حقوقي شخصیت په توگه په رسمیت وپېژندل شي.

ماده ششم:

هر کس حق دارد، که در همه جا منحيث شخصیت حقوقي به رسمیت شناخته شود.

اوومه ماده:

ټول انسانان د قانون پر وړاندې برابر حقوق لري او د دې حق درلودونکي هم دي، چې قانون يې له کوم توپیر نه پرته ساتنه وکړي. ټول حق لري، چې د هر هغه توپیر او لمسونکې کړنې (عمل) پر وړاندې، چې د دغې اعلاميې برخلاف وي او د دې اعلاميې مواد تر پښو لاندې کوي، په برابره توگه د قانون پر وړاندې د ساتنې ادعا وکړي.

ماده هفتم:

همه در برابر قانون دارای حقوق مساوی اند و حق دارند بدون تبعیض از حمایت یکسان قانون برخوردار شوند. همه حق دارند در مقابل هر تبعیضی، که ناقض اعلامیه حاضر باشد و علیه هر تحریکی که برای چنین تبعیضی بعمل میآید، به طور یکسان و مساوی از حمایت قانون بهره مند گردند.

اتمه ماده:

د پاڼو شمېره: له 3 تر 10

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de

یادونه: دلېکنې دلېکنیزې بنې پازوالي د لیکوال په غاړه ده، هیله من یو خپله لیکنه له رالیولو مخکې په څیر و لولئ

هره هغه كړنه، چې د فرد بنسټيز (اساسي) حقوق، هغه حقوق چې بنسټيز (اساسي) قانون او يا نورو قوانينو هغه ته ورکړي، تر پښو لاندې کوي، دی کولای شي د خپلو حقوقو د ساتنې له پاره د هېواد دننه لور واک لرونکو محکمو ته مخه کړي.

ماده هشتم:

فرد حق دارد در برابر اعمالی که به حقوق اساسی وی، حقوقی را که قانون اساسی و یا هر قانون دیگر برای او به رسمیت شناخته است، تجاوز کند، به محاکم ملی عالیتر مرجعه نماید.

نهمه ماده:

هېڅوک باید په خپل سر و نه نیول شي، په زندان کې و نه ساتل شي او له هېواد نه و نه شړل شي.

ماده نهم:

هیچکس را نمیتوان خودسرانه توقیف، حبس و یا تبعید کرد.

لسمه ماده:

هر انسان په بشپړه توګه د برابر و حقوقو خاوند دی، چې د هغو تورو او ادعاګانو پر وړاندې، چې پر ده باندي شوي دي، د یوې ناپیلي او خپلواکې محکمې له خوا په ښکاره او نیاومنده (منصفانه) توګه محکمه شي.

ماده دهم:

هر شخص کاملاً دارای حقوق مساوي است، که دعوايش به وسیلهٔ محكمهٔ مستقل و بیطرف، منصفانه و علنی مورد رسیدگی قرار گیرد و چنین محكمه دربارهٔ حقوق و الزامات وي و یا هر اتهام جزايي که به او وارد شده است، تصمیم بگیرد.

یولسمه ماده:

۱ - هر وګړی چې پر یوې جنایي کړنې یا وړانګاری تورن شوی وي، تر هغې پورې چې د یوې ښکاره محکمې په ترڅ کې، چې په هغې کې ده د خپلې دفاع له پاره ټول اړوند تضمینونه لرلي وي او د قانون له مخې لا تورن نه وي ګڼل شوی، بېګناه دی.

۲ - هېڅوک د یوې کړنې د کولو او یا نه کولو له امله، چې د سرته رسولو په وخت کې یې د کورنیو او یا نړیوالو قوانینو له مخې جزا نه درلوده، نه شي محکومېدی.

همدارنګه هېڅچا ته باید له هغې نه زیاته سزا ورنکړل شي، کومه چې د کړنې د سرته رسولو په وخت کې د پلي کېدو وړ وه.

ماده یازدهم:

۱ - هر کس که به خرابکاري متهم شده باشد، بیګناه محسوب میگردد، تا زمانیکه در جریان یک محکمه علنی که در آن کلیه تضمین های لازم برای دفاع او تأمین شده باشد، مجرم ویا مقصر بودن وی به طور قانوني محرز گردد.

۲ - هیچکس برای انجام دادن و یا انجام ندادن عملی که در موقع ارتکاب آن عمل به موجب حقوق ملی و یا بین المللی جرم شناخته نمیشد، محکوم نه خواهد شد. به همین ترتیب هیچ مجازاتی شدید تر از آنچه در موقع ارتکاب جرم مرعی الاجرا بود، در بارهٔ اعمال نخواهد شد.

دولسمه ماده:

د پاڼو شمېره: له 4 تر 10

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته راښوولې. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de

یادونه: دلیکني د لیکنيزې بنې پازوالي د لیکوال په غاړه ده، هيله من یو خپله لیکنه له رالیولو مخکې په ځیر و لولئ

باید د هېڅ چا په شخصي ژوندانه، کورنیو چارو، استوګنځي او د لیک په راکړه ورکړه کې په زور او خپل سړي ګوتي و نه وهل شي او همدارنگه د هغه پېژند او وتکی (حیثیت) ته تاوان و نه رسول شي. هر څوک حق لري، چې د دغسې پېښو او لاسوهنو پر وړاندې د قانون له خوا د ده ساتنه وشي.

ماده دوازدهم:

هیچکس در زندگی خصوصی، امور خانوادگی، اقامتگاه یا مکاتبات خود نباید مورد مداخله های خودسرانه واقع شود و یا به شرافت و آبرو و شهرت کسی تعرض صورت گیرد. در برابر چنین مداخله ها و تعرضات، برخورداری از حمایت قانون، حق هر شخص است.

دیارلسمه ماده:

- ۱ - هر انسان د دي حق لري، چې د يو دولت دننه په ازاده توګه تګ راتګ وکړي او خپل استوګنځي په خپله وټاکي.
- ۲ - هر وګړی حق لري، چې د خپل هېواد په ګډون له هر هېواد نه ووځي او يا هغه ته بېرته ستون شي.

ماده سیزدهم:

- ۱ - هر کس حق دارد، که در داخل هر کشور آزادانه رفت و آمد کند و محل اقامت خویش را خود بر گزیند.
- ۲ - هر شخصی حق دارد، که در داخل هر کشور، از جمله کشور خود را ترک کند یا به کشور خود باز گردد.

څوارلسمه ماده:

- ۱ - هر انسان حق لري، چې د ځوروني، څارني (تعقيب) او کړاو له لاسه په نورو هېوادو کې پناه وغواړي او هغه لاسته وروري.
- ۲ - په هغو مواردو کې، چې څارنه په ريښتيا سره د غير سياسي لاملونو او جرم له کبله وي او يا د ملګرو ملتونو له موخو او ارونو سره سمون و نه لري، سړی نه شي کولای له دغه حق نه ګټه تر لاسه کړي.

ماده چهاردهم:

- ۱ - هر کس در برابر تعقيب، شکنجه و آزار حق درخواست پناهندي و برخورداری از پناهندي در کشور های ديگر را دارد.
- ۲ - در موارد که تعقيب واقعاً مبتني به جرم عمومي و غير سياسي و يا در اثر اعمالی مخالف با هدف ها و اصول ملل متحد باشد، نمی توان از این حق استفاده کرد.

پنځلسمه ماده:

- ۱ - هر وګړی دا حق لري، چې تابعیت ولري.
- ۲ - له هېڅ چا نه د هغه تابعیت په زوره نه شي اخستل کېدای او هېڅوک هم یو څوک د خپل تابعیت له بدلولو څخه نه شي بې برخې کولای.

ماده پانزدهم:

- ۱ - هر کس حق دارد، که دارای تابعیت باشد.
- ۲ - احدی را نمیتوان خود سرانه از تابعیت خود یا حق تغییر تابعیت محروم کرد.

د پاڼو شمېره: له 5 تر 10

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته راښوولې. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de

یادونه: دلیکني د لیکنيزې بنې پازوالي د لیکوال په غاړه ده، هيله من يو خپله لیکنه له رالیولو مخکې په ځیر و لولئ

شپاړسمه ماده:

- ۱ - هره بنځه او نر، چې قانوني عمر ته رسېدلی وي، د دې حق لري چې له نژادي توپير، تابعیت او يا ديني محدودیتونو څخه پرته واده سره وکړي او د يوې کورنۍ بنسټ کېږدي. دوی د گډ ژوند په ترڅ او د طلاق په وخت کې د برابر و حقوقو خاوندان دي.
- ۲ - واده بايد يوازې د بنځې او نرينه د بشپړې ازادۍ او خوښې پر بنسټ ترسره شي.
- ۳ - کورنۍ د ټولني بنسټيز او طبعي زړی (اساسي رکن) جوړوي او د دې حق لري، چې د ټولني او دولت تر ساتنې لاندې وي.

ماده شانزدهم:

- ۱ - هر زن و مرد بالغ حق دارند، بدون هیچگونه محدودیت از حیث نژاد، تابعیت یا دین، با هم ازدواج نمایند و تشکیل خانواده بدهند. در تمام مدت زناشویی و هنگام انحلال آن، زن و شوهر در تمام امور مربوط به ازدواج، دارای حقوق مساوی میباشند.
- ۲ - ازدواج باید با رضایت کامل و آزادانه زن و مرد انجام شود.
- ۳ - خانواده رکن طبیعی و اساسی جامعه است و حق دارد، که از حمایت جامعه و دولت بهرمنند شود.

اوولسمه ماده:

- ۱ - هر انسان څه په يوازې ځان او څه هم په گډه توگه د ملکیت حق لري.
- ۲ - هيڅ څوک په خپل سر بل څوک د ملکیت له لرلو محرومولای نه شي.

ماده هفدهم:

- ۱ - هر شخص چه به طور انفرادی و یا به صورت جمعی حق مالکیت دارد.
- ۲ - احدی را نمیتوان خودسرانه از حق مالکیت محروم کرد.

اتلسمه ماده:

هر انسان د اندونو (افکارو)، وجدان او دین د ازادۍ د حق درلودونکی دی. دی دا خپلواکي هم لري، چې د يوه دين او گروهې (عقيدې) پر ځای، بله گروهه (عقیده) او يا دين ومني. دی دغه راز د دې حق هم لري، چې خپله مذهبي زدکړه، عبادت او کراندي (مراسم) په يوازې يا ټولنيزه توگه او په خصوصي او يا بشکاره بڼه پر ځای کړي.

ماده هژدهم:

هر کس حق دارد، که از آزادي انديشه، وجدان و دين بهرمنند شود. این حق متضمن آزادي تغير دين يا اعتقاد و همچنين آزادي اظهار عقیده یا ایمان میباشد و همچنان شامل آموزش دينی، عبادت ها و اجرای آئين ها و مراسم دينی، به تنهائي يا به صورت جمعی و همچنين به طور خصوصي يا عمومي است.

نولسمه ماده:

هر انسان د خپل نړیليد او مفکورې د څرگندولو ازادې لري. دا د ده حق دی، چې خپل نړیليد او گروهه (عقیده) پرته له کومې وېرې او خنډه په ډاگه څرگنده کړي او په دې اړه د معلوماتو د لټولو، راټولولو او خپرولو په کار کې له ټولو شونو وسيلو نه، په ازاده توگه گټه واخلي.

ماده نهم:

هر کس حق آزادی عقیده و بیان دارد و این حق مستلزم آنست، که کسی از داشتن عقیده خود بیم و اضطرابی نه داشته باشد و در کسب و دریافت و انتشار اطلاعات و افکار، به تمام وسایل ممکنه بیان و بدون ملاحظات مرزی، آزاد باشد.

شلمه ماده:

- ۱ - هر انسان د سوله ایزو موخو د سرته رسولو له پاره، د سوله ایزو غونډو او ټولنو د جوړولو حق لري.
- ۲ - هیڅوک حق نه لري چې بل څوک یوې ټولني یا غونډې ته په زور وروبولي.

ماده بیستم:

- ۱ هر کس حق دارد از آزادی تشکیل اجتماعات، مجامع و انجمنهای مسالمت آمیز بهره گیرد.
- ۲ - هیچکس را نمیتوان جبراً به شرکت در یک اجتماع دعوت نمود.

یویشتمه ماده:

- ۱ - هر څوک د دې حق لري، چې د خپل هېواد د چارو په سرته رسولو کې یا په مخامخ توگه په خپله برخه واخلې او یا د خپلو استازو له لارې، چې هغه هم باید په ازاده توگه ټاکل شوی وي، خپله ونډه ترسره کړي.
- ۲ - هر وگړی حق لري، چې له برابرې او مساوي شرايطو سره سم د یوې دولتي دندې په سرته رسولو کې برخه واخلې.
- ۳ - د خلکو ویلاړ (اراده) د دولتي ځواک بنسټ گڼل کېږي، د غه ویلاړ باید په واریزه (ادواري) توگه د ټاکنو له لارې، هغه هم باید له درغلی پرته د رایو د عمومي او مساوي حق په رعایت او د پټو او یا هغو ته د ورته آزادو رایو په اچولو سره څرگند شي، چې د خلکو ریښتیني ویلاړ په کې تمثیل شوی وي.

ماده بیست و یکم:

- ۱ هر کس حق دارد، که در اداره عمومی کشور خود مستقیماً یا به وساطت نماینده گان که آنها هم به صورت آزادانه انتخاب شده باشند، شرکت جوید.
- ۲ - هر کس حق دارد، با شرایط برابر به مشاغل عمومی کشور خود سهم شود.
- ۳ - اراده مردم اساس قدرت دولت را تشکیل میدهد، این اداره باید از طریق انتخابات آزاد، که به طور ادواری صورت می پذیرد، ابراز شود. انتخابات باید عمومی، با رعایت مساوات، آنهم با رای مخفی و یا مشابه با آن، که آزادي رای را تأمین کند، برگزار شود.

دوه ویشتمه ماده:

هر وگړی د ټولني د غړي په توگه، د ټولنيز امنيت حق لري او کولای شي، چې د ملي مقرراتو او نړيوالي گډې همکارۍ پر بنسټ، د نړيوالو مرستو له لارې خپلو اقتصادي، ټولنيزو او فرهنگي غوښتنو ته، چې د ده د شان، کرامت، وټکي (حيثيت) او د شخصيت د ازادې ودې له پاره اړين (لازم) گڼل کېږي، د هر هېواد د زېرمو (منابعو) او تشکيلاتو له پام کې لرلو سره سم، گټه واخلې.

ماده بیست و دوم:

د پاڼو شمېره: له 7 تر 10

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته راښوولې. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de

یادونه: دلیکني د لیکنيزې بنې پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هيله من یو خپله لیکنه له رالیږلو مخکې په څیر و لولئ

هر شخص به عنوان عضو جامعه دارای حق امنیت اجتماعی می باشد و مجاز است به وسیله مساعی ملی و همکاری بین المللی، حقوق اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی ضروری برای حفظ حیثیت و کرامت و رشد آزادانه شخصیت خود، با توجه به تشکیلات و منابع هر کشور، به دست آورد.

درویشتمه ماده:

۱ - هر انسان د کار حق لري او کولای شي خپل ځانگيز (مسلكي) کار په ازاده توگه وټاکي. دی حق لري، چې د خپل کار له پاره نیاومند (منصفانه) او د منلو وړ شرایط و غواړي او د بېکاری پر وړاندې هم د ساتنې حق لري.

۲ - ټول انسانان حق لري، چې پرته له کوم توپیر څخه د یوه کار له پاره د برابر مزد غوښتنه وکړي.

۳ - هر وگړی چې کار کوي، د یوه نیاومند (منصفانه) مزد مستحق دی، چې د ده او کورنۍ ژوند یې له بشري کرامت سره سم سمبال (تأمین) کړي او که نه باید د ده او کورنۍ اړتیاوې د نورو ټولنیزو وسایلو له لارې سمبال کړای شي.

۴ - هر څوک حق لري، چې د خپلو گټو د دفاع او ساتلو له پاره، له نورو سره په گډه ځانگيزي (مسلكي) ټولني جوړي او په هغو کې گډون وکړي.

ماده بیست و سوم:

۱ - هر کس حق دارد کار کند، کار خود را آزادانه انتخاب نماید، شرایط منصفانه و رضایت بخشی برای خود خواستار باشد و در مواجهه با بیکاری مورد حمایت قرار گیرد.

۲ - همه حق دارند، که بدون هیچ تبعیض در مقابل کار اجرت مساوي دریافت دارند.

۳ - هر کسی که کار میکند حق دارد مزد منصفانه و رضایت بخشی دریافت دارد، که زندگی او و خانواده اش را موافق شئون و کرامت انسانی تأمین کند و در صورت لزوم باید با سایر وسایل اجتماعی مورد حمایت قرار گیرد.

۴ - هر کس حق دارد، که برای دفاع از منافع خود همراه به دیگران اتحادیه صنفی تشکیل دهند و عضویت چنین اتحادیه ها را به دست آورند.

خلیرویشتمه ماده:

هر انسان په کار کې د دمې، وزگار تیا (فراغت)، تفریح او د کار د وخت (ساعتونو) د معقول محدودیت حق لري او همدارنگه د با معاشه واریزې (نوبتي) رخصتی مستحق هم گڼل کېږي.

ماده بیست و چهارم:

هر کس حق استراحت، فراغت و تفریح دارد و باید خاصاً از محدودیت های معقول وقت کار و مرخصی ها و تعطیلات نوبتی با دریافت حقوق بهر مند شود.

پنځه ویشتمه ماده:

۱ - هر انسان حق لري، چې خپل او د خپلې کورنۍ د ژوند کچه، هوسايي، سوکالي او روغتيا د خوړو، استوگني، روغتيا پالنې او نورو ټولنيزو چارو له پلوه سمبال کړي. همدارنگه دی د دې حق لري، چې د بېکارېدو، معيوبېدو، کونډېدو، زړښت او په هغو ټولو مواردو کې، چې د انسان له ځواکه بهر وي او د هغه پر بنسټ دی خپله دنده او عايد له لاسه ورکوي، د ده له پاره یو ډاډمن او پټمن ژوند تضمین شي.

۲ - مور او ماشوم حق لري، چې له ځانگړو مرستو او ملاتړ څخه گټه تر لاسه کړي، هغه ماشومان چې په روا یا ناروا (حرامي) توگه یې د نړۍ پرمخ سترگې پرانستې دي، پرته له کوم توپیر نه له برابر و ټولنيزو حقوقو (ساتنو) څخه گټه تر لاسه کولای شي.

ماده بیست و پنجم:

۱ - هر شخص حق دارد، که از سطح زندگی مناسب برای تامین سلامت و رفاه خود و فامیلش، خاصاً از حیث خوراک، پوشاک، مسکن و مراقبت های صحی و خدمات لازم اجتماعی برخوردار شود. همچنان حق دارد، که از مواقع بیکاری، بیماری، نقص عضو، بیوگی، پیری یا در همه موارد دیگر که به علل خارج از اداره انسان وسایل امرار معاشش را از دست داده باشد، از شرایط آبرومندانة زندگی بهر مند شود.

۲ - مادر و کودک حق دارند، که از کمک و مراقبت های مخصوص برخوردار شوند. تمام کودکان که چه به صورت مشروع از طریق ازدواج و یا غیر مشروع (حرامی) چشم به جهان گشوده اند، همه از حق اجتماعی یکسان برخوردار اند.

شپرویشتمه ماده:

۱ - هر انسان د بنوونی او روزنی حق لری، بنوونه او روزنه، په تیره بیا لومرنی او بنسیتی زی زدکری باید وریا او اجباری وی، د ځانگیزی (حرفوی) بنوونی شونتیاوی (امکانات) باید د تولو پر مخ پرانستی وی، د پوهنتونونو او نورو لوړو زدکرو مؤسسو ور باید د هر چا پرمخ پرانستی وی، چې د خپل استعداد او وس په اندازه له هغو څخه گټه واخیستلی شي.

۲ - د زدکرو موخه (هدف) باید د انسانی شخصیت بشپړ غورېدل، وده او د بشر د حقوقو او بنسیتیزو ازادیو درناوی وی. زدکری باید د تولو ولسونو، نژادونو او مذهبی بلگکیو ترمنځ پوهاوی (تفاهم)، زغم او دوستی رامنځته او هغه پراخه کړي او د ملگرو ملتونو د مؤسسی د سوله ایزو موخو د لا ټینگښت او پیاوړتیا له پاره لاره هواره کړي.

۳ - میندی او پلرونه د خپلو ماشومانو د بنوونی او روزنی د بني او څرنګوالي د ټاکلو په برخه کې د لومړیتوب حق لري.

ماده بیست و ششم:

۱ - هر کس حق دارد که، که از تعلیم و تربیه بهر مند شود. تعلیم و تربیه، حد اقل تعلیمات ابتدایی و اساسی، باید رایگان و اجباری باشد. تعلیمات حرفوی باید عمومیت پیدا نماید و دستیابی به تحصیلات عالی باید با تساوی کامل برای همه امکان پذیر باشد، تا همه بتوانند بنا بر استعداد های خویش از آن بهر مند گردد.

۲ - هدف تعلیم و تربیه باید شگوفایی همه جانبه شخصیت انسان و تقویت رعایت حقوق بشر و آزادی های اساسی باشد.

تعلیم و تربیه باید به گسترش حسن تفاهم و دوستی میات تمام ملتها و گروه های نژادی یا دینی و همچنان به گسترش فعالیت های ملل متحد در راه حفظ صلح یاری رساند.

۳- مادران و پدران در انتخاب نوع تعلیم و تربیه اولاد خویش نسبت به دیگران حق اولویت دارند.

اوه ویشتمه ماده:

۱ - هر انسان د دې حق لري، چې د ټولني په کولتوري ژوندانه کې په ازاده توگه برخه واخلي، له ټولنيزو هنرونو څخه گټه تر لاسه او له علمي پرمختگ او د هغه له گټورو برياوو څخه برخمن شي.

۲ - هر انسان د نوبتگر او منخته راوړونکي په توگه حق لري، چې له خپلو علمي، کولتوري او هنري برياوو څخه په مادي او معنوي توگه گټه تر لاسه کړي.

ماده بیست و هفتم:

۱ - هر کس حق دارد، که در زندگی فرهنگی جامعه خویش سهیم و شریک گردد و از فنون و هنر های آن خاصاً از پیشرفتهای علمی و فواید آن مستفید شود.

۲ - هر شخص منحيث ايجادگر حق دارد، که از منافع معنوی آثار علمی، ادبی یا هنري خود بهرمنند گردد.

اته ویشتمه ماده:

هر وگري حق لري، چي داسي يو تولنيز او نريوال نظم غوبنتنه وکري، چي په هغه کي تولي هغه ازادی او حقوق سمبال (تأمين) وي، کوم چي په دغي اعلاميه کي راغلي دي.

ماده بیست و هشتم:

هر کس حق دارد خواستار برقراری نظمی در عرصه اجتماعی و بین المللی باشد، که حقوق و آزادیهای بیان شده در این اعلامیه را تأمین نماید و آنها را مورد اجرا قرار دهد.

نهمه ویشتمه ماده:

۱ - هر وگري د هغي تولني پر وړاندي مکلفيت لري، چي په کومي کي چي د هغه د شخصيت د بشپړي او ازادي ودي سمبالينت شوی وي.

۲ - هر انسان د خپلو حقوقو او ازاديو په ترسره کولو او گټه اخستلو کي يوازي د هغو محدوديتو تر اغېز لاندې راځي، کوم چي قانون د نورو د حقوقو او ازاديو د پېژندلو، اخلاقي غوښتنو د رعایتولو، د تولنيز نظم او عمومي هوساينې له پاره په يوه ديموکراتيکه ټولنه کي د هغو ترسره کولو له پاره په پام کي نيولي وي.

۳ - دغسي حقوق او ازادی بايد په هېڅ يوه برخه کي د ملگرو ملتونو له موخو او ارونو (اصولو) سره په ټکر کي رانوستل شي.

ماده بیست و نهم:

۱ - هر کس فقط در مقابل جامعه مکلف است، که رشد آزادانه و تکامل همه جانبه شخصیت وی را میسر و ممکن میسازد.

۲ - هر کس در اجرا و استفاده از حقوق و آزادیهای خود صرف تابع آن محدودیتهاى قانوني است، که به وسیله قانون منحصراً برای شناسایی و مراعات حقوق و آزادیهای دیگران و برای رعایت مقتضیات عادلانه اخلاقی، نظم عمومی و رفاه همگانی در جامعه دموکراتیک وضع شده اند.

۳ - این حقوق و آزادیها در هیچ موردی نمیتواند، بر خلاف مقاصد و اصول ملل متحد اعمال شوند.

دېرشمه ماده:

د دې اعلاميې هېڅ يوه ماده بايد داسي تفسير نه شي، چي يوه دولت، يوي ډلي او يا يوه وگري ته داسي حق ورکړي، چي موخه يې د نورو د آزاديو او حقوقو، د هغو حقوقو او ازاديو، چي په دغي اعلاميه کي راغلي دي، له منځه وړل وي.

ماده سى ام:

هیچ یک از مواد و مقررات اعلامیه حاضر نباید چنان تفسیر گردد، که متضمن حقی برای دولتی یا جمیعتی و یا فردی باشد، که به موجب آن بتواند هر یک از حقوق و آزادی های مندرج در این اعلامیه را از بین ببرد و یا در جهت از بین بردن آن فعالیت کنند.